

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף ו

וסימניך אלו מקילין לעצמן: סימן בכדי לדעת איזו דעה היא של רב ואיזו של שמואל: תלמידי רב אומרים שהרב שלהם התיר לבעול בשבת, ואילו בנהרדעא מקומו של שמואל אומרים שהרב שלהם התיר לבעול בשבת.

מסוכריי דנזייתא: בגד שתוחבים בנקב המשמש כ'ברז' של החבית, (רש"י בשבת פירש שאת הבגד היו כורכים סביבות 'הברז' כדי לסתום יפה את הנקב שמונח בו הברז) אסור להדקו ביום טוב (ובשבת) משום איסור סוחט.

בפסיק רישיה ולא ימות: החותך את ראשה של בהמה בשבת ואינו רוצה שהיא תמות אלא רק בשביל לשחק בו, חייב. שהרי אי אפשר שהבהמה לא תמות, והרי זה כמי שמתכוון לכך. וכן גם כאן, המהדק את הבגד בתוך הנקב גם אם הוא מתכוון רק לסתימת הנקב ולא לסחיטה, אך מכיון שבהכרח פעולתו היא פעולת סחיטה חייב גם כשאינו מתכוון לכך. אבל הבעל בתולה אין הכרח שפעולתו תוציא דם, מכיון שיש אפשרות לבעול בהטיה בלא להוציא דם (כדלקמן).

והא אמר רב חייא בר אשי וכו': מדברי האמוראים הללו עולה הפוך מדבריהם של תלמידי רב שאמרו שרב מתיר ושמואל אוסר, כי לדבריהם עולה שרב סובר כרבי שמעון ושמואל כרבי יהודה, אך כאמור מדברי האמוראים הנ"ל עולה ההפך: שרב סובר כרבי יהודה שדבר שאינו מתכוון אסור, ושמואל כרבי שמעון שדבר שאינו מתכוון מותר?

לעולם רב כרב יהודה סבירא ליה: שדבר שאינו מתכוון אסור ובכל אופן צדקו תלמידי רב שאמרו שרב מתיר לבעול בתולה בשבת. והגמרא מבארת:

אם ננקוט כמו הצד בספק שדם בתולים מפקד פקיד < ולדם הוא צריך ואינו מתכוון לפתח > והלכה כרבי יהודה שאינו מתכוון אסור – שהרי רב סובר כמותו < ננקוט שמקלקל הוא אצל הפתח כי בתולה חשובה יותר מבעולה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

אם ננקוט כמו הצד שהדם חבורי מחבר > והוא מתכוון להנאת עצמו ולא צריך לדם (שאם היה צריך לדם היה חייב על עשיית החבורה) > והלכה כרבי יהודה שאינו מתכוון אסור > אבל הוא מקלקל אצל הפתח > ואפילו שהוא 'מקלקל בחבורה' רב יסבור כרבי יהודה גם בדבר זה - שמקלקל בחבורה פטור.

תינוקת שלא הגיע זמנה לראות: קטנה פחותה מבת שתיים עשרה מכיון שלא הגיע זמנה לראות - לדעת בית הלל כל זמן שלא חייתה המכה דהיינו כל עוד לא שימשה פעם אחת בלא לראות דם - כל דם שהיא מוציאה מחמת הבעילה נחשב לדם בתולים ולא לדם נידות. ולדעת בית שמאי עד ארבעה לילות.

ואם הגיע זמנה לראות ועדיין לא ראתה מעולם - לדעת בית שמאי נותנים לה רק לילה הראשון, ולדעת בית הלל נותנים לה מליל חמישי עד מוצ"ש ארבעה לילות. הגמרא מדייקת בדעת בית הלל שנותנים לה עד מוצ"ש בדגש על ארבעה לילות - דהיינו שגם בשבת הוא בועל אותה ואפילו שהיא מוציאה דם. מכאן קושיא על הסובר שאסור לבעול בתחילה בשבת (שמואל אליבא דתלמידי רב)?

אלא אמר רבא כשבעל: כלומר מדובר שהוא כבר בעל בעילה גמורה לפני שבת ובשבת היא לא מוציאה דם, והיחידוש הוא שמותר לבעול בשבת אפילו שיתכן שנשאר מקצת בתולים והוא יעשה חבורה בבעילתו, ולא חוששים לכך. וכדברי שמואל שמותר להיכנס בפרצה דחוקה בכותל ולא חוששים שהוא יפיל אבנים קטנות ויעשה מלאכת סותר או בונה.

מתיב רב יוסף: רב יוסף מקשה על השיטה שאוסרת לבעול בתולה בשבת: למדנו במשנה במס' ברכות - חתן פטור מלקרוא קריאת שמע בלילה הראשון לנישואין (= ליל חמישי) ועד מוצ"ש, אם עדיין לא בעל. ע"כ המשנה. משמע שהוא פטור מק"ש גם בליל שבת משום שהוא טרוד כי הוא רוצה לבעול (= כלומר שהוא טרוד בבעילת מצווה והעוסק במצווה פטור מן המצווה), הרי שמותר לבעול בשבת!

אביי דוחה: הוא טרוד משום שהוא מצטער שעדיין לא בעל.

רבא מקשה: ומשום טרדה שאינה של מצווה (= שמצטער שלא בעל) הוא פטור מק"ש? וכי מי שטבעה ספינתו בים והוא מצטער מחמת כך פטור מק"ש? והרי אָבֵל חייב בכל המצוות למרות שהוא מצטער.

אלא אמר רבא: בוודאי שאי אפשר לתרץ שהטעם שחתן פטור מק"ש הוא משום שהוא מצטער שלא בעל, שהרי אינו טרוד בדבר מצווה, אלא הוא פטור משום שהוא טרוד כי הוא רוצה לבעול, והמשנה שפוטרת חתן מק"ש אף בליל שבת סוברת שמותר לבעול בתולה בשבת ולכן הוא פטור, ואין להקשות ממנה על האוסר לפי שהדבר תלוי במחלוקת תנאים, והאוסר לבעול בתולה בשבת משום חבורה סובר כתנאים האוסרים.

וכפי שלמדנו בבבלייתא אחת - אם החתן לא עשה מעשה (= לא בעל) בראשון (= לילה הראשון לנישואין שהוא ליל יום חמישי) פטור מק"ש אף ביום שישי, ואם לא עשה מעשה בשני פטור מק"ש אף בשלישי (= ליל שבת). ע"כ הברייתא. הרי שלתנא זה מותר לבעול בשבת ולכן פטור מק"ש.

ולמדנו בבבלייתא אחרת - בראשון ושני (= ליל חמישי וליל שישי) הוא פטור מק"ש, אבל בליל שלישי (= ליל שבת) חייב בק"ש. ע"כ הברייתא. הרי שלתנא זה אסור לבעול בשבת ולכן חייב בק"ש.

ואביי: לאביי הסובר שגם אם אסור לבעול בתולה בשבת הרי שאסור לקרוא ק"ש בליל שבת משום שהוא טרוד שלא בעל, מה טעמו של התנא הסובר שבלייל שבת חייב בק"ש?

תירוץ: הברייתות הנ"ל נחלקו בטרדה, כלומר שנחלקו האם המצטער צער של מצווה שלא בשעת קיום המצווה פטור מק"ש או לא (= המצטער שלא בעל הרי הוא מצטער צער של מצוות בעילה, אבל מצטער שלא בשעת קיום המצווה).

והני תנאי כהני תנאי: לדעת רבא התנאים החולקים האם חתן פטור מק"ש בליל שבת סוברים כתנאים שנחלקו בעניין בעילת בתולה בשבת.

דבר שאין מתכוין מותר: שהרי לא מתכוון בבעילתו לעשות חבורה או פתח.

והא מודה ר"ש בפסיק רישא ולא ימות: ר"ש הסובר שדבר שאינו מתכוון מותר מודה שהאומר 'אחתוך לבהמה זו את הראש בשבת ואיני רוצה שתמות' שהוא חייב, לפי שלא יתכן במציאות לחתוך את ראשה והיא לא תמות, וא"כ גם כאן מדוע ר"ש לא מודה שלא יבעול בשבת, והרי בוודאי שהוא יעשה בה חבורה.

בקיאים בהטייה: יש אנשים שיודעים להטות בבעילתם לצדדים ולא יוצא דם מהאשה ולא נפתח פתח, ולכן אין זה 'פסיק רישא' כי יש אפשרות לבעול ללא חבורה ומי שבקי בכך מותר לו.

קושיא: א"כ טורד למה? אם הוא בקי בהטייה מדוע הוא טרוד ופטור מק"ש?

תירוץ: לשאינו בקי: אכן הטרדה היא רק למי שאינו בקי בהטייה.

קושיא: שיאמרו שמי שבקי בהטייה מותר לו לבעול בשבת כיון שאינו 'פסיק רישא' ומי שאינו בקי אסור.

תירוץ: רובם בקיאים בהטיה, ולכן בסתם אין זה 'פסיק רישא' (אבל באמת מי שאינו בקי אסור).

שושבינין למה, מפה למה? הגמ' לקמן אומרת שהיו מעמידים שושבין אחד לחתן ושושבין אחד לכלה כדי לבדוק שאינם נוהגים מנהג רמאות בעניין הבתולים (= שאם היא אכן בתולה שהחתן לא ירמה ויאמר שלא מצא לה דם בתולים, ואם אינה בתולה שהכלה לא תרמה ותכניס דם מבחוץ), וכן נהגו להניח מפה על מיטתם לבדוק האם יש דם לאחר הבעילה, ואם רובם בקיאים בבעילה מה מועילים השושבינים והמפה, והרי הוא יכול לבעול בהטיה ולטעון שלא מצא דם.

תירוץ: הטעם של השושבינים והמפה הוא שמא החתן לא יטה ואכן יצא דם ויאבד והחתן יטען שלא מצא דם, אבל אנו לא חוששים שמא הוא יבעל בהטיה ויטען שבעל שלא בהטיה ולא מצא דם, לפי שהיא תטען שהיא עדיין בתולה, ואפשר לבדוק את הדבר כפי שיבואר לקמן.